

COPD V3.0 ȘI IMPLICAȚIILE ASUPRA NIVELULUI ÎNTRUNIT

COPD V3.0 AND THE IMPLICATIONS ON JOINT LEVEL

Col.instr.av.drd. Cătălin CHIRIAC*

Directiva pentru planificarea cuprinzătoare a operațiilor/COPD versiunea 2.0 a constituit, în ultimii ani, ghidul planificatorilor de la nivelurile strategic și operațional, pentru înțelegerea și aplicarea proceselor specifice de planificare a operațiilor. Aplicată consecvent de statele membre ale Alianței, directiva a ajuns la etapa în care lecțiile identificate au impus o revizuire a acesteia, în sensul îmbunătățirii ei și alinierii la noile cerințe ale mediului de operare. Astfel, apariția, la nivelul NATO, a COPD versiunea 3.0 a consfințit normalitatea procesului de modificare a procedurilor sau de maturizare a gândirii la nivelurile strategic și operațional. Urmând liniile directoare ale precedentelor versiuni, COPD versiunea 3.0 descrie în detaliu procesele de planificare specifice nivelurilor strategic și operațional, rămânând același instrument indispensabil, necesar planificatorilor pentru desfășurarea procesului de planificare a operațiilor.

The Comprehensive Operations Planning Directive/COPD, version 2.0, has been in recent years a guide for planners at the strategic and operational levels who need to understand and implement specific operations planning processes. Consistently applied by the member states of the Alliance, the Directive has reached the stage where the lessons identified have required a revision of it, with a view to improving and aligning it with the new requirements of the operating environment. Thus, the publishing at NATO level of the COPD version 3.0 established the process of modifying procedures or maturing thinking at the strategic and operational levels. Following the guidelines of previous versions, COPD version 3.0 describes in detail the planning processes specific to the strategic and operational levels, remaining the same indispensable tool necessary for planners to carry out the operations planning process.

Cuvinte-cheie: COPD; planificare operații; manual de planificare; nivelul operațional; proces de planificare.

Keywords: COPD; operations planning; directive; operational level; planning process.

Directiva Comandamentului Aliat pentru Operații pentru planificarea cuprinzătoare a operațiilor¹, Versiunea 3.0 (v3.0), cunoscută în rândul planificatorilor militari drept COPD² v3.0, a apărut oficial la 15 ianuarie 2021 și este rezultatul unei revizuirii complete a precedentei ediții din 2013 (ACO COPD Interim Version 2.0–v2.0), ca urmare a lecțiilor identificate ulterior desfășurării exercițiilor, aplicațiilor și operațiilor specifice sau ulterior modificărilor survenite la nivelul structurilor de comandă ori de forțe ale NATO.

Noua directivă continuă abordarea precedentei ediții, și anume aceea de a furniza direcționări

privind planificarea operațiilor prin punerea la dispoziție de procese, procedee, metode și modele, fără a oferi însă și rețeta perfectă obținerii succesului în operațiile militare.

Analiza comparativă a celor două documente (COPD Interim v2.0, respectiv COPD v3.0) care a stat la baza acestui articol nu va reflecta orice modificare sau renumerotare de paragrafe, de încadrare în pagină sau înlocuire de cuvinte. Prin acest articol, mi-am propus să evidențiez elementele de noutate ale COPD v3.0 și să aduc în prim plan modificările și completările apărute în cadrul procesului de planificare specific nivelului operațional.

Elemente comune

COPD v3.0 nu se adresează în continuare nivelului tactic, unde planificarea operațiilor este încă direcționată de procedurile și prevederile naționale, ci este specifică nivelurilor de comandă operațional și strategic, dar și altor comandamente de nivel operațional din cadrul structurilor de

¹ *** Allied Command Operations (ACO) Comprehensive Operations Planning Directive (COPD) Version 3.0 (v3.0).

² *** COPD – Comprehensive Operations Planning Directive.

*Universitatea Națională de Apărare „Carol I”
e-mail: catalin_chi@yahoo.com

comandă ale NATO. Totuși, logica directivei trebuie înțeleasă și de structurile specifice nivelului tactic, putând fi adoptată chiar pentru realizarea planificării în colaborare, deoarece produsele nivelului tactic influențează ritmul în care sunt elaborate cele de la nivelul eșaloanelor superioare. În aceeași notă, directiva și-a menținut nivelul de clasificare pentru a putea fi utilizată, înțeleasă și aplicată de către toți membrii Alianței sau de către alte națiuni interesate, cu respectarea prevederilor specifice, existente pentru aceste situații.

Logica procesului de planificare rămâne în continuare simplă, în sensul în care acesta este dependent de direcționările și produsele nivelului strategic, structurile/comandamentele de la nivelul operațional aflându-se într-un dialog permanent cu structurile subordonate. Fazele procesului de planificare la nivel operațional rămân nemodificate, fiind concepute pentru a dezvolta atât propunerile și produsele solicitate de nivelul strategic, cât și direcționările, directivele și ordinele necesare nivelului tactic.

Prezentarea și detalierea procesului de planificare³ păstrează aceeași linie cu versiunea precedentă, modificările existente fiind minore și doar cu rol de sistematizare a informațiilor. Aceste modificări vizează organizarea paragrafelor, introducerea de noi termeni utilizați la nivelul NATO, evidențierea unor activități sau procese, redenumirea unor structuri sau grupuri de lucru nepermanente⁴ și sunt de natură să aducă cea claritate și îmbunătățire care au stat la baza revizuirii COPD Interim v2.0.

Abordarea COPD v3.0 privind definirea stării finale, a obiectivelor și efectelor rămâne neschimbată, cu implicații directe în păstrarea structurii designului operațional realizat la nivelul operațional.

Din punctul de vedere al elementelor de fond fizice⁵ pe care documentele de planificare trebuie

³ *** N.A.: Fiecare fază a procesului specific nivelului operațional este structurată astfel: introducerea care cuprinde și scopul fazei, elementele definitorii ale fazei, precondiții, rezultatele dorite, organizații, roluri și responsabilități, coordonare externă și activitățile principale ale fazei.

⁴ *** N.A.: Un exemplu ar fi redenumirea la nivelul strategic a Response Direction Group (RDG) în Cross Functional Action Team (CAT) Plans.

⁵ *** N.A.: Ambele versiuni stabilesc următoarele elemente pe care trebuie să le conțină concepția sau planul operației: coperta documentului, scrisoarea de promulgare, cuprinsul

să le respecte, nu sunt modificări față de versiunea precedentă. În acest fel, formatul standard pentru principalele documente de planificare asigură atât familiarizarea cu acestea și înțelegerea lor mai ușoară, cât și luarea în considerare a aspectelor importante legate de planificarea și desfășurarea operațiilor, facilitând astfel procesul de luare a deciziilor. De asemenea, nu sunt modificări privind identificarea și denumirea planurilor de operații, sistemul de identificare a planurilor, prezentat și explicat în COPD Interim v2.0, fiind preluat și în actuala versiune.

Elemente de noutate

Analiza COPD v3.0 a evidențiat modificări și completări ale ediției precedente atât în capitolele specifice detalierei proceselor de planificare specifice nivelurilor strategic și operațional, cât și în capitolul introductiv, unde este prezentat cadrul care asigură planificarea operațiilor. Astfel, elementele de noutate relevante, identificate în COPD v3.0 au fost grupate în elemente *generale*, care asigură cadrul necesar planificării operațiilor, și elemente *specifice*, care privesc direct procesul de planificare desfășurat la nivelul operațional.

Grupa elementelor de noutate generale este descrisă de înlocuirea sintagmei *mediul operațional*⁶ cu *mediul de operare*⁷ pentru a prezenta „un complex de condiții, circumstanțe și influențe care are efect asupra modului de angajare a capacităților și influențează decizia comandantului” (COPD Interim V3.0 2021, K-7). Prin această modificare, se asigură corespondența cu termenul prezentat și detaliat în *NATO Term, The Official NATO Terminology Database* (NATO Term 2022) și utilizat la nivelul statelor membre ale Alianței.

Așa după cum este prevăzut în doctrinele existente la nivel național și NATO, condițiile fiecăruia dintre cele șase domenii PMESII⁸ ale spațiului de angajare pot fi influențate de aplicarea unuia sau a unei combinații a celor patru instrumente de putere. Noul COPD v3.0 abordează instrumentele de putere prin prisma construcției

cu numărul de pagini, lista cu modificările, corpul principal și anexele, care includ appendice și tabele.

⁶ *** Operational Environment.

⁷ *** Operating Environment.

⁸ *** PMESII – Political, Military, Economic, Social, Infrastructure and Information.

DIME^{9,10}, în condițiile în care NATO, ca alianță de securitate, exercită controlul doar asupra instrumentelor diplomatic/politic (parțial) și militar (în primul rând).

Prezentarea fazelor *Procesului NATO de răspuns la criză*¹¹ (în precedenta directivă apărarea sub denumirea de *Procesul NATO de management al crizelor*¹²) accentuează faptul că o înțelegere a modului de luare a deciziilor strategice la nivelul NAC¹³ asigură, într-un interval de timp rezonabil, evaluări și consiliere de nivel strategic, necesare planificării și execuției unei operații.

Trecerea de la *planificarea într-un mediu multidimensional*¹⁴ la *planificarea într-un mediu de operare multidomeniu*¹⁵ va constitui una dintre provocările planificării atât pentru militari, cât și pentru partenerii civili. În acest context, pentru a pregăti și a executa operații complexe și multidomeniu, este necesar ca procesul de planificare desfășurat să dezvolte planuri de operații detaliate în mod corespunzător, care să încorporeze toți factorii relevanți, pentru desfășurarea eficientă a operațiilor. Gândite pentru a pregăti Alianța să facă față posibilelor riscuri de securitate, planurile de operații deja existente, specifice planificării din timp¹⁶, au fost completate cu două noi tipuri: Planuri de răspuns graduale¹⁷ și Planuri de răspuns secvențiale¹⁸.

În sprijinul planificării prin colaborare și planificării paralele¹⁹, COPD v3.0 prezintă pe scurt trei instrumente de planificare²⁰, dezvoltate pe baza unor aplicații web/servicii funcționale,

⁹ *** DIME – Diplomatic, Information, Military, and Economic.

¹⁰ *** N.A.: COPD Interim Version 2.0 prezenta și detalia instrumentele de putere prin prisma construcției PMEC – Political, Military, Economic and Civil.

¹¹ *** NATO Crisis Response Process.

¹² *** NATO Crisis Management Process.

¹³ *** North Atlantic Council/Consiliul Nord-Atlantic.

¹⁴ *** Multi-dimensional environment.

¹⁵ *** Multi-domain environment.

¹⁶ *** Advance Planning.

¹⁷ *** Graduated Response Plan/ GRP.

¹⁸ *** Sequenced Response Plan/ SERP.

¹⁹ *** N.A.: Din punct de vedere temporal, principalele tipuri de planificare a operațiilor, utilizate la nivel național și NATO, aplicabile tuturor eşaloanelor și nivelurilor de comandă, sunt planificarea succesivă, planificarea paralelă și planificarea prin colaborare. La nivel național, tipurile de planificare sunt detaliate în Doctrina Planificării Operațiilor în Armata României.

²⁰ *** Planning Tools.

utilizate la nivelul NATO: INTEL FS²¹, TOPFAS²² și LOGFAS²³. Scopul acestor instrumente, caracterizate de altfel prin flexibilitate, îl reprezintă sprijinul asigurat personalului implicat în planificarea și execuția operațiilor, de la nivelurile politic, strategic și operațional. Totuși, în funcție de rolul nivelului tactic și de particularitățile procesului de planificare desfășurat, aceste instrumente pot fi utilizate și la acest nivel. Față de versiunea precedentă, în care se făceau doar trimiteri către aceste instrumente, de obicei în subsolurile paginilor, în funcție de modul în care acestea puteau sprijini diferite procese sau produse, COPD v3.0 prezintă aceste instrumente într-un paragraf separat, cu destinațiile, componentele și opțiunile specifice fiecăruia.

Accentuarea, încă din primele pagini ale directivei (COPD Interim V3.0 2021, 1-2), a *rolului comandantului* în timpul procesului de planificare este importantă pentru înțelegerea ulterioară a modului în care acesta direcționează grupul de planificare și ia decizia adecvată, în intervalul de timp corespunzător, pentru fiecare fază a procesului de planificare. În plus, noua abordare a rolului comandantului prin prisma interacțiunii cu statul major²⁴ demonstrează că acesta rămâne figura centrală în conducerea întregului proces. Imaginea de ansamblu a interacțiunii comandantului cu statul major/grupul de planificare, prezentată grafic de COPD v3.0 (COPD Interim V3.0 2021, 4-6), confirmă că prezența acestuia de-a lungul întregului proces asigură alinierea efortului de planificare la intenția acestuia, pentru îndeplinirea obiectivelor operaționale asumate.

În aceeași notă, definirea și prezentarea, încă din primul capitol, a conceptelor și a noțiunilor privind *arta operațională, riscul și oportunitatea, sincronizarea campaniei* și, mai ales, a *nivelurilor de comandă*, au rolul de a introduce și de a explica esența acestor noțiuni, ele fiind utilizate ulterior, pe parcursul directivei, la detalierea proceselor de planificare specifice nivelurilor strategic și operațional.

Elementele specifice, îmbunătățite sau modificate în COPD v3.0, sunt prezentate progresiv

²¹ *** Intelligence Functional Support.

²² *** Tool for Operations Planning Functional Area Services.

²³ *** Logistic Functional Area Services.

²⁴ *** Commander and Staff Interaction.

în ordinea în care un planificator ar trebui să le identifice, să le analizeze și să le integreze într-un produs de planificare.

Realitatea a demonstrat că procesul de planificare desfășurat de nivelul întrunit implică și stabilirea unor cerințe de legătură reciprocă și de sprijin, asigurând în acest fel baza pentru aplicarea direcționărilor și îndrumărilor strategice. Astfel, în funcție de natura crizei și de direcționările de nivel politic și militar, coordonarea externă a activităților nivelului operațional a fost completată cu o varietate de entități externe, autorizate și adecvate scopului militar propus. Alte comandamente de nivel operațional (nominalizate, de altfel, în toate fazele procesului), Centrul pentru operații în spațiul cibernetic²⁵ sau Grupul de Sprijin Logistic Permanent²⁶, sunt câteva exemple de completare a structurilor deja nominalizate pentru coordonarea externă.

Integrarea *elementului de legătură și planificare de nivel operațional*²⁷ la nivelul strategic asigură nu doar relaționarea grupurilor de planificare de la cele două niveluri, ci și sprijinul eșalonului superior în elaborarea propriilor produse. Format din personal cu experiență în planificarea de nivel operațional și care a interacționat cu grupul de planificare/JOPG²⁸, OPLE este familiarizat cu procesul de planificare al comandamentului pe care îl reprezintă, precum și cu particularitățile nivelului strategic și asigură, în noua versiune, coordonarea acțiunilor dintre cele două niveluri.

Dacă în COPD Interim v2.0 era utilizat termenul CPOE²⁹ pentru a descrie aprecierea unui mediu de operare, COPD v3.0 aduce în atenția planificatorilor termenul CUOE³⁰, subliniind astfel nevoia de *dobândire* de cunoștințe, de *interpretare și înțelegere a semnificației acestora*, în contextul unei crize. Prezentat ca un proces desfășurat între departamente/structuri ale unui comandament, CUOE este sprijinit de diferitele domenii funcționale și speciale ale statului major, unele dintre ele având propriul proces prin care să contribuie la CUOE, cum ar fi JIPOE, detaliat,

²⁵ *** Cyberspace Operations Centre.

²⁶ *** Standing Joint Logistic Support Group.

²⁷ *** Operational Planning and Liaison Element (OPLE).

²⁸ *** JOPG – Joint Operations Planning Group.

²⁹ *** Comprehensive Preparation of Operational Environment.

³⁰ *** Comprehensive Understanding of the Operating Environment.

la nivelul NATO, în AJP-2 (COPD Interim V3.0 2021, 4-13).

La fel de importantă este și precizarea din Faza 1³¹ a procesului de la nivelul operațional, în care personalul de informații /J2 conduce procesul JIPOE³² pentru a dezvolta o înțelegere inițială a crizei și pentru monitorizarea acesteia, în timp ce grupul de planificare interacționează cu personalul de informații pentru a identifica cerințele de informații și de cunoștințe, ca parte a dezvoltării CUOE. În acest fel, se delimitează, dacă mai era necesar, responsabilitățile în ceea ce privește dezvoltarea JIPOE, respectiv CUOE, subliniindu-se și faptul că cele două procese nu sunt identice, ci doar complementare.

Pentru înțelegerea mediului de operare și a impactului mediului înconjurător asupra planificării și execuției operației întrunite, grupul de planificare realizează, în debutul Fazei 3³³ a procesului de planificare, o analiză a factorilor timp, spațiu, forță și informații și a relațiilor specifice dintre aceștia. Analiza, care nu era prezentată în COPD Interim v2.0, va ajuta planificatorii nivelului operațional în analiza ulterioară a factorilor cheie și a centrelor de greutate. Prin detalierea factorilor timp, spațiu, forță și informații și a relațiilor specifice dintre aceștia, COPD v3.0 asigură alinierea la prevederile *AJP-5, Doctrina Aliată Întrunită pentru Planificarea Operațiilor* (AJP-5 2019, A-1).

Un element cheie al artei operaționale îl reprezintă identificarea modalităților prin care se pot influența centrele de greutate ale actorilor primari, astfel încât obiectivele stabilite la nivelurile artei militare să poată fi îndeplinite. Deoarece analiza și identificarea centrelor de greutate constituie un proces continuu, COPD v3.0 aduce o serie de completări, așteptate de către planificatori și utilă în același timp, ale conceptului de centru de greutate la nivel operațional, întregind în acest fel informațiile limitate, existente în precedenta ediție. În acest sens:

- a fost actualizată definiția centrului de greutate, identică cu abordarea *NATO Term, The Official NATO Terminology Database* (NATO Term 2022), (COPD Interim V3.0 2021, 4-53);

³¹ *** N.A: Phase 1 – Initial situational awareness of a potential/actual crisis.

³² *** JIPOE – Joint Intelligence Preparation of the Operating Environment.

³³ *** N.A: Phase 3 – Operational estimate.

- a fost făcută precizarea clară că, la nivel operațional, centrul de greutate va fi întotdeauna o entitate, eliminând în acest fel discuțiile privind proveniența sau locul în care ar putea fi identificat acesta. Importantă este și precizarea conform căreia, la elaborarea cursurilor de acțiune, entitatea care va oferi răspuns la întrebarea *Cine va conduce operația*³⁴? să constituie centrul de greutate pentru acel curs de acțiune (COPD Interim V3.0 2021, 4-75).

- sunt oferite mai multe detalii privind centrul de greutate, redându-i acestui concept importanța cuvenită pentru nivelul operațional;

- analiza centrului de greutate se concentrează pe caracteristicile/elementele cheie ale fiecărui actor, începând cu aprecierea scopurilor și obiectivelor, a capacităților critice, cerințelor critice și vulnerabilităților critice și culminând cu determinarea centrului de greutate. Potrivit noii versiuni, pasul principal al analizei centrului de greutate îl reprezintă elaborarea concluziilor, în care pot fi determinate obiectivele și efectele potențiale care ar putea exploata vulnerabilitățile, lacunele sau deficiențele în cadrul elementelor identificate anterior, ale unui oponent sau ale forțelor proprii;

- chiar dacă încă nu este detaliată o metodă/un procedeu de identificare propriu-zis al centrului de greutate la nivel operațional, informațiile oferite în această versiune asigură o abordare unitară a acestei probleme. În mod sigur, detaliile prezentate în Anexa B din *AJP-5, Doctrina Aliată Întrunită pentru Planificarea Operațiilor*, împreună cu elementele din COPD v3.0 vor asigura claritatea necesară înțelegerii conceptului de centru de greutate.

În cadrul secțiunii dedicate riscului operațional, au fost aduse o serie de completări care țin de înțelegerea importanței riscului (deopotrivă probabilitatea de apariție a riscului, gravitatea impactului, măsuri de reducere) și de necesitatea implicării comandantului prin stabilirea nivelului de acceptabilitate a acestuia. În aceeași secțiune, este prezentat, ca noutate, conceptul de *oportunitate operațională*³⁵, la nivel operațional,

³⁴ *** N.A.: Conform COPD v3.0, cursurile proprii de acțiune elaborate de grupul de planificare, trebuie să răspundă la o serie de întrebări edificatoare. Întrebarea *Cine va conduce operația?* trebuie să aibă ca răspuns acele forțe principale sau capacități necesare desfășurării acțiunilor specifice obținerii efectelor operaționale.

³⁵ *** Operational Opportunities.

acesta fiind relaționat, de obicei, cu asumarea riscului în cadrul analizei factorilor timp, spațiu, forțe/actori și informaționali din zona de operații întrunită (COPD Interim V3.0 2021, 4-57). În acest sens, formatele produselor de planificare specifice nivelului operațional au fost completate cu acest nou concept, iar în cadrul validării analizei misiunii și a cadrului operațional, comandantul trebuie să își asume și analiza desfășurată de grupul de planificare privind riscurile și oportunitățile. Aceeași analiză va fi reluată, îmbunătățită și revizuită și pe parcursul elaborării concepției și planului specific nivelului operațional.

Pentru realizarea designului operațional, COPD v3.0 propune o modalitate logică de dezvoltare a cadrului operațional, împreună cu opinia că ordinea sau abordarea efectivă, utilizată de grupul de planificare, poate varia, în funcție de situația reală, de îndrumările date de comandant și de experiența grupului.

Astfel, primul concept al cadrului operațional care trebuie dezvoltat îl constituie liniile de operații, deoarece dezvoltarea acestora va modela dezvoltarea planului și desfășurarea operațiilor³⁶, iar abordarea implicită a COPD v3.0 constă în aceea că trebuie să existe o linie de operație pentru fiecare obiectiv operațional. Urmează determinarea condițiilor decisive, a efectelor operaționale, a acțiunilor, secvențierea și fazarea pentru asigurarea continuității și tempoului, determinarea variantelor, alternativelor și punctelor de decizie și stabilirea misiunilor provizorii pentru subordonați. Prin introducerea, definirea și detalierea punctelor de decizie în cadrul operațional, s-a dorit optimizarea execuției și sincronizării în timp a resurselor avute la dispoziție, ca urmare a unei decizii a comandantului³⁷.

În urma elaborării planului de operații la nivel strategic și în urma aprobării planului/planurilor de la nivelul operațional, există cerința ajustării, coordonării și direcționării activităților ulterioare, la nivel strategic și operațional, în timp și spațiu,

³⁶ *** N.A.: În COPD Interim v2.0, exista precizarea că linia de operație asigură legătura efectelor și condițiilor decisive cu un obiectiv operațional, în mod normal existând o linie de operație pentru fiecare obiectiv.

³⁷ *** N.A.: Mai multe detalii privind punctele de decizie se pot consulta în *Allied Command Operations Comprehensive Operations Planning Directive, Version 3.0, SHAPE, 2021, pp. 4-65, 4-66.*

în funcție de evoluția mediului de operare. Astfel, COPD V3.0 propune, ca soluție, *Ordinul de coordonare strategic/SCO*³⁸. Acest ordin reprezintă astfel mecanismul și, în același timp, produsul care asigură direcționări și îndrumări comandamentelor subordonate pentru sincronizarea planurilor și operațiilor la nivel operațional, ca parte a campaniei militare generale. Se apreciază că SCO va fi un document relativ scurt, concentrat doar pe schimbările curente sau viitoare, având astfel un ciclu de elaborare și de aprobare relativ scurt. Formatul unui SCO nu este stabilit, dar este de așteptat să urmeze formatul standard al unui ordin de operație/ OPOD (COPD Interim V3.0 2021, 3-128).

Dacă sincronizarea campaniei militare este realizată, la nivel strategic, de *Centrul pentru managementul comprehensiv al crizelor și operațiilor/CCOMC*³⁹, prin intermediul Ordinului de coordonare strategic/ SCO, la nivel operațional, sincronizarea, direcționarea detaliată și îndrumarea subordonațiilor se realizează cu ajutorul *Ordinului de coordonare întrunit/ JCO*⁴⁰. În noua versiune, procesul de avizare și emitere a unui JCO este mult mai bine încadrat în timp: de la un proces deliberat, care necesita câteva zile, la un proces de avizare și emitere, care acoperă în mod normal 3 cicluri ale *Comitetului de coordonare întrunită/JCB*⁴¹ (proiect inițial, proiect coordonat și proiect final) (COPD Interim V3.0 2021, 4-128).

Ce lipsește COPD v3.0?

În mod normal, analiza desfășurată a identificat și câteva elemente care ar fi trebuit să existe în noua versiune, exprimate strict personal și ca urmare a experienței acumulate, sau exprimări neconcludente, care pot fi interpretate greșit de către planificatorii militari.

Este cunoscut faptul că planificarea operațiilor implică elaborarea de produse variate, la diferite niveluri ale artei militare, într-o manieră colaborativă și adesea sub presiunea necruțătoare a timpului. Procesele de planificare utilizate la fiecare nivel asigură atât reflectarea propunerilor elaborate în deciziile luate la nivelul

eșaloanelor superioare, cât și elaborarea de ordine sau precizări adresate structurilor subordonate, în conformitate cu viziunea și direcționările comandantului.

Pentru ca acest lucru să fie posibil, elementul cheie îl constituie comunicarea. În sprijinul comunicării și, implicit, al planificatorilor, COPD Interim v2.0 prezenta, în *Anexa A*, elementele definitorii privind obiectivele, efectele și condițiile decisive și, cel mai important, o abordare practică privind redactarea acestora (COPD Interim V2.0 2013, A-1÷A-5). Acest lucru asigură o standardizare a modului de gândire și redactarea acestor elemente, dar și un limbaj comun între grupurile de planificare de la diferite niveluri, cu avantaje reale pentru economie de timp. COPD v3.0 a renunțat la această anexă, probabil, pe considerentul că respectivele prevederi au fost însușite și trebuie doar perfecționate sau că vor fi reintroduse în diferite proceduri de operare ori ghiduri funcționale.

Un alt exemplu îl constituie eliminarea exemplilor și detaliilor referitoare la particularitățile concluziilor și deducțiilor specifice analizei factorilor, existente în varianta precedentă. Din nou, argumentele în favoarea menținerii acestora și în noua versiune se bazează pe standardizare, limbaj comun și pe gestionarea timpului avut la dispoziție.

Un aspect care nu neapărat lipsește, ci doar creează confuzie se referă la utilizarea unor termeni diferiți pentru aceleași procese sau produse. Astfel, nu este rezolvată sau cel puțin agreată denumirea de design operațional, deoarece în COPD v3.0 se utilizează atât denumirea de *operations design*, cât și *operational design* (dar și *operations framework* și *operational framework*). Este posibil ca acest lucru să apară ca urmare a lucrului în comun la elaborarea directivei. În mod sigur, această neclaritate va putea fi eliminată în viitorul apropiat, mai ales că *Doctrina Aliată Întrunită pentru Planificarea Operațiilor (AJP 5)* a utilizat, în ediția din 2019, denumirea de *operations design*.

În rândul exprimărilor neconcludente, în noua versiune există posibilitatea de interpretare a modului în care se relaționează Concepția operației/CONOPS și Planul operației/OPLAN. Chiar dacă nu este precizat clar și fără dubii, există trimiterea ca, după elaborare, CONOPS să devină anexă la OPLAN. Aceste aspecte se pot regăsi în

³⁸ *** Strategic Coordination Order.

³⁹ *** Comprehensive Crisis and Operations Management Centre.

⁴⁰ *** Joint Coordination Order.

⁴¹ *** Joint Coordination Board.

paragrafele în care se discută despre jocul de război și sincronizarea cursurilor de acțiune și elaborarea planului operației (COPD Interim V3.0 2021, 4-83, 4-111). Abordarea este cel puțin surprinzătoare, în situația în care atât CONOPS, cât și OPLAN sunt documente distincte ale procesului de planificare și au același format, așa cum COPD v3.0 susține și îl exemplifică în *Apendicele 7 la Anexa B*. Mai mult, în nota de subsol de la *Anexa C* a aceleiași directive, sunt prezentate elemente care țin de redactarea corpului principal al CONOPS și OPLAN și al Anexei A al acestora, care nu susțin sau nu amintesc de transformarea CONOPS în anexă la OPLAN. Transformarea concepției într-o anexă a planului nu face decât să creeze bulversări într-un domeniu atât de complex.

În concluzie, COPD v3.0 rămâne în continuare instrumentul de planificare de bază al structurilor implicate în planificarea operațiilor, de la nivelurile strategic și operațional, și ghidul necesar direcționării planificării operațiilor pentru nivelul

tactic. Într-un număr mai mare de pagini față de versiunea precedentă, noua versiune reunește noțiuni de teorie și de practică privind planificarea operațiilor, asigurând în același timp procesele și produsele necesare.

Planificarea și execuția operației întrunită sunt activități conduse de comandant și realizate de grupul de planificare. În timp ce procesele și instrumentele desfășurării acestor activități sunt asigurate de COPD v3.0, luarea deciziilor, pe baza recomandărilor grupului de planificare și a intuiției, experienței și judecății comandantului, asigură continuitatea acestora. În mod logic, directiva va mai suferi modificări, ca urmare a reanalizării periodice, la nivelul Alianței, a doctrinelor și manualelor sau ca urmare a lecțiilor identificate ulterior utilizării acestei variante. Însă acest lucru trebuie perceput ca o normalitate, și nu ca un insucces, în condițiile în care procesul de planificare poate fi influențat permanent de acțiuni, fenomene sau concepte.

BIBLIOGRAFIE

- AJP-5. 2019. *Allied Joint Doctrine for the Planning Of Operations*. North Atlantic Treaty Organization, NSO.
- COPD Interim V2.0. 2013. *Allied Command Operations Comprehensive Operations Planning Directive*. Mons: SHAPE.
- COPD Interim V3.0. 2021. *Allied Command Operations Comprehensive Operations Planning Directive*. Mons: SHAPE.
- NATO Term. 2022. *NATO Term, The Official NATO Terminology Database*. Accesat mai 18, 2022. <https://nso.nato.int/natoterm/content/nato/pages/home.html?lg=en>.